

справжніх цінностей у житті, на пошук Життя Вічного, а не умоглядного виживання»⁴¹.

Такі міркування видаються як змістовними, так і дискусійними, а тому потребують окремого аналізу християнських і академічних соціологів з метою пошуку спільних дій задля виживання людства.

2.2 Михайло МУРАШКІН. Бог в релігійному житті людини.

Анотації. У ставленні до питання буття Бога практично всі релігії зрештою знаходяться на позиціях антропологізації. При цьому через стан Бога віруюча людина здобуває саму себе. Тому будь-яка релігійна система постає не як картина світу, а як картина людини.

The article by M.Murushkin "**God in the religious life of the person**" shows that in relation to the question of the existence of God all religions are ultimately at the positions of anthropologizing. At the same time, through the state of God, a believer acquires himself. Therefore, any religious system appears not as a picture of the world, but as a picture of a person.

Актуальність дослідження. При з'ясуванні постаті Бога всі релігії його антропологізують – подають його людиноподібним. При цьому через стан Бога людина здобуває саму себе. Недостатня дослідженість цього явища релігійного світосприйняття робить актуальним тему нашого вивчення.

Методологія дослідження. В житті ми зустрічаємося не з релігією, а з людиною, або з групою людей, які сповідують певні релігійні принципи. Ці принципи у людини виходять з її попереднього стану, який можна назвати «перетворення», «преображення», «просвітлення» або «освячення», стану, коли людина здобула себе, оволоділа собою, очищившись від ілюзій і упереджень. В філософії «перетворення», «преображення», «просвітлення» або «освячення» значаться як щось «трансцендентне». Трансцендентне - від слова *транс*, яке є коренем іншого слова - «трансцендентний»⁴².

Транс – це певний стан людини, який компенсує її недоліки і дарує стан досконалості. Бог – це доля багатства, від якого ховаються недоліки⁴³. Відтак тут також дарується досконалість, досконалість як у Бога.

Людина переживає стан надлюдського характеру. Цей стан очищує її, оновлює. Вона характеризує цей стан як «Вищий», наголошуючи, що вище цього нічого іншого немає. Це «Вище» і є Бог який відчувається

---

⁴¹ Легойда В. Религиозность в безрелигиозную эпоху. Статья вторая [Электронный ресурс] / Режим доступа: www.Foma.ru/legoyda/

⁴² Пустоваров В.А. Путь судьбы. Исследование. – Дніпропетровськ, 2005. – С. 28

⁴³ Ригведа. Мандалы I-IV. – М., 1989. – С. 258

людиною в її глибинах. Ці всі відчуття ірраціональні і приходять через інтуїтивне прозріння. Вони компенсують недоліки і дарують досконалість, урівноважують в людині протилежності.

В містико-міфологічній культурі – це протилежності *вогняного* і *водяного*. Це може фіксуватись і на державному рівні, в державних прапорах. Наприклад, синьо-жовтий прапор України – це синя вода і жовтий вогонь Сонця.

Завдяки переживанню певного стану, стану Бога, людина здобуває саму себе. Відтак релігія постає в ролі засобу самоутвердження людини у світі, її самовизначення, здобуття нею самої себе⁴⁴.

В релігії ми маємо справу з внутрішнім світом людини, з її ірраціональністю духа. Ця ірраціональність духа, як наголошує Альфред Адлер, спонтанно компенсує крайнощі акцентуації, тим самим пом'якшуючи негативні наслідки комплексу неповноцінності. Через стан Бога, відчуваючи свою досконалість в процесі «перетворення» («преображення») людина зрештою самоусвідомлює себе, знаходить себе. Це результат переживання вищого стану її свідомості. Такий стан набуває абсолютного значення і значиться як Всевишній.

Переживши перетворення, віруюча людина відчуває в собі буття Бога, буття яке наявне для неї над її тілесністю. Це є результат інтуїтивного прозріння як надсвідомого стану. Це надсвідоме вказує віруючій особі на щось Вище, надлюдське. Надсвідоме підносить людину на собою. Людина дивиться зверху на все. Навіть на свої спонукання, думки, почуття, не йдучи за ними і не задержуючи їх потік. Надсвідоме дарує віруючій людині вищу реальність. Це - духовна реальність. Відтак Бог є Дух. Саме тому Святе Письмо говорить про духовну сферу, а не про тілесно-природну, матеріальну.

Віруюча людина через своє внутрішнє одкровення (або озаріння) доторкується до того, що не можна якось означити. Але воно для цієї людини є Вищим, бо вона нічого вищого ніколи не відчувала. Це - внутрішній світ віруючої людини, який вона означає як «Вищий», «Вишній», «Всевишній».

Тому тут будь-яка релігійна система постає не як картина світу, а як картина людини, в якій є місце для особистого людського стану. Тут є місце стану самовизначеності у світі, здобуття людиною самої себе як чогось надлюдського⁴⁵. Цей стан приходить до людини через процес очищення, очищення від усього застарілого, яке віджило своє, очищення від хибних думок, ілюзій і всіляких упереджень.

---

⁴⁴ Колодний А. Природа і визначення релігійного феномену // Українське релігієзнавство. № 71-72. – К., 2014. – С. 42-46

⁴⁵ Там само.

Язичницьким релігіям притаманна природність. Тут є ставлення до Природи-Бога. Тут Закон – це Закон самої Природи, Природи-Бога. Цей закон притаманний як явищам так і істотам. Надприродне же виступає як надсвідоме. Все це характерно і неязичницьким релігіям сьогодення, якщо певним чином перекладати Святе Письмо - будь то Веди, Авесту, Трипітаку, Дао де цзін, Тору, Біблію, Коран. Адже на кожне слово Святого Письма є певна кількість синонімів і його (це Святе Письмо) можна перекласти по-різному. Відтак Святе Письмо постає багатозначним.

Прадавні первісні люди вклонялись природним стихіям. Був культ предків, культ плем'яних богів. Але це був шлях до надсвідомого як надприродного. Антропоморфність була завжди і всюди в кожній релігії.

Всеобожнення природи не виключає одкровення. Язичництво не виключає одкровення, сліди якого є в буддизмі, християнстві й ісламі. В одкровенні закреслюється хибне в культурі, те що в культурі віджило своє. Тому всі релігії – це певна «антикультура». Адже культура часто відриває людину від життя. І це відривання є штучним.

Тому потрібна і «антикультура» релігії, щоб повернути людину до її витоків. Обстоюваний аскетизм в буддизмі, християнстві й ісламі відриває людину від штучної віджилої культури. Певний вид аскетизму є і в язичництві. Це коли людина саджає себе за решітку постійної практики засвідчення себе, своїх спонукань, думок, почуттів у кожную хвилину свого життя.

В релігії є заперечення життя тіла і природи. Але це заперечення хибних проявів тіла і природи. Адже для прояву «надприродного», тобто «надсвідомого», потрібна практика і заперечення. При цьому «надприродне» постає не тим, що знаходиться за межами природи. Тут «надприродне» скоріше є «надсвідомим».

Язичники, як визнавці Бога-Природи, визнають Божественне як трансцендентно, так і іманентно. Іманентно вони розуміють Бога як щось розлите у Світі. Тут Всевишній поширений у всьому Всесвіті. Божественне присутнє всюди - в явищах, в істотах, іншому. Людина ж у їх баченнях споріднена з Богом. Люди постають як сини отця, наприклад «отця ДажБога» в РУНВірі. При цьому людина пізнає Бога тому, що Бог присутній в ній самій.

Бог – це божествена людина, божествений чоловік, божествена жінка. Арійське відчуття таке, що ти є другом і сином Бога. І ти є самим Богом, а не його рабом. Хибний переклад і розуміння Тори і Біблії робить людину «рабом божим».

Є стан свідомості як «відчуття святості». Тут людина є Космос, бо ж у її психіці знаходиться закодованим увесь Космос. Потрібно тільки споглядання, щоб цей Космос розвернувся, розгорнувся. Споглядання

себе, засвідчення своїх спонукань потрібно навіть коли ти співаєш молитви. Споглядання своїх спонукань потрібне постійно.

Є Всевишній-Природа, а стан «відчуття святості» єднає віруючу людину з цією Всевишньою-Природою. При цьому вірянин «виходить за межі свого тіла». Для неї це є певний певний стан, стан Бога. Всесвіт стає співвимірним свідомості-надсвідомості, і навпаки. При цьому людина як дитина безпосередньо переживає Бога. Саме тому язичники кажуть, що вони - «Сини Сварога», «Діти Перуна», «ДажБожі внуки».

Стан Бога «повертає душу» віруючій людині, відновлює втрачене, очищує. І все це нібито для того, щоб після смерті повернутися знову до життя. Народитися – відірватися від Сонця, вмерти – повернутися до Сонця⁴⁶. Але можна і не повернутися до Сонця, не повернутися до життя, якщо ти не був потрібний тому життю, якщо ти при житті не робив нічого для життя, не вирощував живе, а вбивав його. Якщо ти не пив живу воду, не продукував живе, а відтак після земного життя не повернешся, бо ж ти не потрібний живому.

Є розуміння того, що історія релігії – це історія не вмирання чи знищення Богів (надприродного), а історія їхнього переселення за межі позначеного на карті світу: з поля – на гору, з гори на небосхил, із небосхилу – на небо, а з неба – в трансцендентне⁴⁷. А з трансцендентного – в транс певного виду, в надсвідоме певного виду, виду над свідомого, яке значиться як стан самодостатності.

Є стан самодостатності людини, але природа ще більше самодостатня. Хоча через трансцендентне ми занурюємось в антропологічне. Певний вид трансу як стан самодостатності є виявом компенсаторної природи. В цьому трансі людина втрачає чітку орієнтацію в часі, переживаючи «Стан Безсмертя». Тут є і посттрансний ефект – амнезії⁴⁸ (А.Забіяко). Саме тому не можна виразити зміст цього трансу в досвіді словами. Все - це характерно для містицизму як сутності релігійного явища.

2.3 Віталій ДОКАШ. Релігія як комунікаційний елемент у стратифікаційній системі суспільства.

Анотації. Досліджуючи релігію як соціальний феномен, соціальну інституцію, соціологія релігії виходить на її комунікаційну функцію,

---

⁴⁶ Шухевич В. Гуцульщина. – част. 4 // Матеріали до українсько-руської етнології. – Львів, 1904. – Т. 7.

⁴⁷ Недзельська Ю.К. Екуменічний діалог як шлях до єдності християн // Релігійні процеси в перспективі їх виявів. – К.: 2012. – С. 205.

⁴⁸ Забіяко А.П. Транс // Энциклопедия эпистемологии и философии науки. – М., 2009. – С.999.